

اطلاعیه آغاز دوره معاملاتی قراردادهای اختیار معامله خرید و فروش صندوق سرمایه گذاری شاخصی هم وزن تراز-سهام (هم تراز) در سررسید تیرماه ۱۴۰۵ در بازار مشتقه بورس تهران

به اطلاع فعالان محترم بازار سرمایه می‌رساند، دوره معاملاتی قراردادهای اختیار معامله خرید و فروش بر روی واحدهای صندوق سرمایه گذاری شاخصی هم وزن تراز-سهام (هم تراز) در سررسید تیرماه ۱۴۰۵، از روز شنبه مورخ ۱۴۰۴/۱۲/۰۹ در بازار مشتقه بورس تهران آغاز می‌شود.

معاملات مربوط به این قراردادها تنها به صورت برخط بوده و صرفاً از طریق کارگزاری‌هایی که مجوز معاملات برخط در این بازار را دارا باشند، قابل انجام است. همچنین اتخاذ موقعیت باز فروش در قراردادهای اختیار معامله، تنها به شرط کفایت وجوه تضمین براساس مفاد «دستورالعمل معاملات قرارداد اختیار معامله در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران» امکان‌پذیر می‌باشد.

اطلاعات مربوط به نماد قراردادهای اختیار معامله خرید و فروش بر روی واحدهای صندوق سرمایه گذاری شاخصی هم وزن تراز-سهام (هم تراز) در سررسید تیرماه ۱۴۰۵، به شرح جدول زیر است:

مشخصات نمادهای اختیار معامله	
نام دارایی پایه	صندوق سرمایه گذاری شاخصی هم وزن تراز-سهام
نماد دارایی پایه	هم تراز
نماد معاملاتی اختیار خرید/نام فارسی *	ضراز ۴۰۰۰ اختیار هم تراز-۸۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	ضراز ۴۰۰۱ اختیار هم تراز-۹۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	ضراز ۴۰۰۲ اختیار هم تراز-۱۰۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	ضراز ۴۰۰۳ اختیار هم تراز-۱۱۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	ضراز ۴۰۰۴ اختیار هم تراز-۱۲۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	ضراز ۴۰۰۵ اختیار هم تراز-۱۳۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	ضراز ۴۰۰۶ اختیار هم تراز-۱۴۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	ضراز ۴۰۰۷ اختیار هم تراز-۱۵۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	ضراز ۴۰۰۸ اختیار هم تراز-۱۶۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	ضراز ۴۰۰۹ اختیار هم تراز-۱۸۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
ضراز ۴۰۱۰ اختیار هم تراز-۲۰۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲	
نماد معاملاتی اختیار فروش/نام فارسی *	طراز ۴۰۰۰ اختیار هم تراز-۸۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	طراز ۴۰۰۱ اختیار هم تراز-۹۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	طراز ۴۰۰۲ اختیار هم تراز-۱۰۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	طراز ۴۰۰۳ اختیار هم تراز-۱۱۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	طراز ۴۰۰۴ اختیار هم تراز-۱۲۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	طراز ۴۰۰۵ اختیار هم تراز-۱۳۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	طراز ۴۰۰۶ اختیار هم تراز-۱۴۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	طراز ۴۰۰۷ اختیار هم تراز-۱۵۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	طراز ۴۰۰۸ اختیار هم تراز-۱۶۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
	طراز ۴۰۰۹ اختیار هم تراز-۱۸۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲
طراز ۴۰۱۰ اختیار هم تراز-۲۰۰۰۰-۰۵/۰۴/۰۲	

* نام فارسی قراردادهای اختیار معامله مشتمل بر نوع اختیار- دارایی پایه- قیمت اعمال- تاریخ سررسید است. لازم به ذکر است که نمادهای مذکور با حروف ض (اختیار خرید) و ط (اختیار فروش) آغاز می‌شوند.

سایر مشخصات قرارداد نمادهای اختیار معامله بر روی واحدهای صندوق سرمایه گذاری شاخصی هم وزن تراز-سهام (هم تراز) در سررسید تیرماه ۱۴۰۵، به شرح جدول زیر است:

سایر مشخصات نمادهای اختیار معامله		
اندازهٔ قرارداد (سهام)	۱,۰۰۰	
ماههای قرارداد	تیرماه ۱۴۰۵	
دورههای معاملاتی	۱۴۰۴/۱۲/۰۹ تا ۱۴۰۵/۰۴/۰۲	
روزها و ساعات معاملاتی	شنبه تا چهارشنبه، ۹:۰۰ الی ۱۲:۳۰ (بهجز تعطیلات رسمی)	
سقف موقعیت باز*	موقعیت‌های باز بازار ^۱	۵۰۰,۰۰۰
	موقعیت‌های باز کارگزار ^۲	مطابق با ابلاغیه بورس تهران به شماره ۱۸۲/۱۴۰۴۶۲۶۰
	موقعیت‌های باز و موقعیت‌های هم‌جهت شخص حقوقی	۵۰,۰۰۰
	موقعیت‌های باز و موقعیت‌های هم‌جهت شخص حقیقی ^۳	۵۰,۰۰۰
واحد پولی قیمت	ریال	
سقف وثیقه قابل دریافت از مشتری	در اختیار کارگزار	
زمان بندی فرآیند اعمال	زمان تسویه نقدی: یک روز کاری پیش از سررسید زمان تسویه فیزیکی: سررسید	
سبک اعمال	اروپایی	

^۱ به منظور انجام کنترل فوق، در انتهای هر روز معاملاتی، مقدار بیشینه موقعیت‌های باز قراردادهای اختیار خرید و اختیار فروش برای هر قیمت اعمال فعال در هر زیرگروه هم ماه محاسبه می‌گردد. در صورت بیشتر شدن مجموع مقادیر محاسبه شده در بند قبل برای نمادهای هر زیرگروه هم‌ماه اختیار معامله (نمادهای اختیار خرید و اختیار فروش با دارایی پایه و سررسید یکسان) از «سقف تعداد موقعیت‌های باز بازار»، از ابتدای روز معاملاتی بعد، امکان ارسال سفارش خرید فزاینده و فروش فزاینده وجود نخواهد داشت. این محدودیت تا زمانی ادامه می‌یابد که مجموع فوق در نمادهای مذکور به کمتر از مقدار «حد پائین تعداد موقعیت‌های باز» که برابر با ۸۰ درصد «سقف تعداد موقعیت‌های باز» است، کاهش یابد. ارسال سفارش خرید کاهنده و فروش کاهنده مشمول این محدودیت قرار نخواهد گرفت و بدون توجه به محدودیت‌های مربوط به این سقف، در تمام دوره معاملاتی قراردادهای اختیار معامله امکان پذیر می‌باشد.

^۲ در صورت بیشتر شدن مجموع ارزش تعهدات پوشش داده نشده مشتریان یک شرکت کارگزاری از «سقف ارزش تعهدات باز کارگزار»، امکان ارسال سفارش فروش فزاینده توسط مشتریان همان شرکت کارگزاری در بازار اختیار معامله بورس تهران وجود نخواهد داشت. این محدودیت تا زمانی ادامه می‌یابد که مجموع فوق به کمتر از «حد پائین ارزش تعهدات باز کارگزار» که برابر با ۸۰ درصد «سقف ارزش تعهدات باز» است، کاهش یابد. ارسال سفارش خرید فزاینده، خرید کاهنده و فروش کاهنده مشمول این محدودیت قرار نخواهد گرفت. سقف ارزش تعهدات پوشش داده نشده هر شرکت کارگزاری برابر با ۵۰٪ ارزش حقوق صاحبان سهام آن کارگزار مطابق با آخرین صورت مالی حسابرسی شده بوده و محاسبات آن مطابق با ابلاغیه مذکور انجام می‌گردد.

^۳ تعداد موقعیت باز و هم‌جهت (مطابق با تعریف بند ۶۳ ماده ۱ دستورالعمل معاملات قرارداد اختیار معامله در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران) هر شخص حقوقی و حقیقی با احتساب موقعیت‌های باز کدهای سیدگردانی اختصاصی مربوطه و بدون لحاظ کارگزار ناظر موقعیت، در هر زیرگروه هم‌ماه، حداکثر می‌تواند برابر با سقف تعیین شده بوده و ارسال سفارش خرید فزاینده یا فروش فزاینده بیش از سقف مذکور امکان پذیر نمی‌باشد. در صورت عدم رعایت مقررات مربوطه به سقف موقعیت‌های هم‌جهت، امکان ارسال سفارش خرید فزاینده و فروش فزاینده جدید برای کدهای معاملاتی متخلف و کدهای اختصاصی سیدگردانی مربوطه (در صورت وجود)، از ابتدای جلسه معاملاتی بعدی در سطح بازار اختیار معامله بورس تهران مسدود می‌گردد. این مسدودی تا زمانی ادامه می‌یابد که در بررسی انجام شده پس از پایان جلسه معاملاتی روزانه، موقعیت‌های باز مذکور کوچکتر یا مساوی «سقف تعداد موقعیت‌های هم‌جهت» گردد. ارسال سفارش خرید کاهنده و فروش کاهنده مشمول این محدودیت قرار نخواهند گرفت.

غیرخودکار		نحوه اعمال
تسویه فیزیکی تسویه نقدی (در صورت توافق طرفین)		نوع تسویه در سررسید
T+2		تسویه نهایی
تسهیم به نسبت		روش تخصیص
۱	حداقل مقدار هر سفارش (قرارداد)	محدودیت‌های معاملاتی
۱۰۰۰	حداکثر مقدار هر سفارش (قرارداد)	
۱	حداقل تغییر قیمت هر سفارش (ریال)	
۱	کوچکترین مضرب هر سفارش (واحد)	
ندارد.		دامنه نوسان
وجود ندارد.		امکان تسویه نقدی به کسری از اندازه قرارداد
قیمت پایانی (گردشده به نزدیکترین عدد صحیح)		نحوه تعیین قیمت مبنای دارایی پایه

* بورس می‌تواند حین دوره معاملاتی، ضمن انجام اطلاع رسانی قبلی، سقف‌های تعیین شده را تعدیل نماید.
 * صندوق‌های سرمایه‌گذاری دارای مجوز فعالیت از سازمان بورس و اوراق بهادار، ملزم به رعایت سقف‌های تعیین شده مطابق مقررات سازمان بوده و از رعایت سقف اشخاص حقوقی معاف می‌باشند.

❖ جدول فواصل قیمت اعمال

فاصله قیمت اعمال	بازه قیمت اعمال
۱۰ ریال	کمتر از ۲۰۰ ریال
۲۰ ریال	از ۲۰۰ ریال تا ۴۰۰ ریال
۵۰ ریال	از ۴۰۰ ریال تا ۸۰۰ ریال
۱۰۰ ریال	از ۸۰۰ ریال تا ۲،۰۰۰ ریال
۲۰۰ ریال	از ۲،۰۰۰ ریال تا ۳،۰۰۰ ریال
۲۵۰ ریال	از ۳،۰۰۰ ریال تا ۴،۰۰۰ ریال
۵۰۰ ریال	از ۴،۰۰۰ ریال تا ۸،۰۰۰ ریال
۱،۰۰۰ ریال	از ۸،۰۰۰ ریال تا ۱۶،۰۰۰ ریال
۲،۰۰۰ ریال	از ۱۶،۰۰۰ ریال تا ۳۰،۰۰۰ ریال
۴،۰۰۰ ریال	از ۳۰،۰۰۰ ریال تا ۵۰،۰۰۰ ریال
۶،۰۰۰ ریال	از ۵۰،۰۰۰ ریال تا ۸۰،۰۰۰ ریال
۱۰،۰۰۰ ریال	از ۸۰،۰۰۰ ریال تا ۱۶۰،۰۰۰ ریال

۲۰,۰۰۰ ریال

بالاتر از ۱۶۰,۰۰۰ ریال

❖ محاسبه وجوه تضمین

$V_1 + V_2 =$ وجه تضمین (اولیه یا لازم) به ازای هر قرارداد

$$V_1 = \left(\left[\frac{\text{Max}\{I_1, I_2\}}{\text{ضریب گرد کردن}} \right] + 1 \right) \times \text{ضریب گرد کردن}$$

$$V_2 = P \times \text{size}$$

اختیار فروش	اختیار خرید
$I_1 = (A \times S_t \times \text{size}) - L$ $I_2 = B \times K \times \text{size}$ $L(\text{Put}) = \text{Min}\{K - S_t, 0\} \times \text{size}$	$I_1 = (A \times S_t \times \text{size}) - L$ $I_2 = B \times S_t \times \text{size}$ $L(\text{Call}) = \text{Min}\{S_t - K, 0\} \times \text{size}$

- L : مقدار در زیان بودن قرارداد اختیار معامله
- k : قیمت اعمال
- S_t : قیمت مبنای دارایی پایه
- $| |$: تابع قدر مطلق
- $[]$: تابع جزء صحیح
- P : قیمت قرارداد اختیار معامله (برای محاسبه وجه تضمین اولیه، قیمت سفارش فروش قرارداد اختیار معامله و برای محاسبه وجه تضمین لازم، قیمت پایانی نماد معاملاتی قرارداد اختیار معامله در نظر گرفته می‌شود)
- A : ۲۰٪
- B : ۱۰٪
- نسبت حداقل وجه تضمین: ۷۰٪
- ضریب گرد کردن: ۱۰,۰۰۰

❖ نکات مهم در خصوص بازار اختیار معامله

- (۱) توقف و بازگشایی نمادهای معاملاتی قراردادهای اختیار معامله، به طور همزمان با توقف و بازگشایی دارایی پایه در بازار نقد و به یک روش انجام می‌شود.

- ۲) چنانچه در طول دوره معاملاتی قرارداد اختیار معامله، سهم پایه مشمول اقدام شرکتی از نوع سود نقدی و افزایش سرمایه شود، قیمت اعمال و اندازه قرارداد اختیار معامله حسب مورد مطابق فصل هفتم دستورالعمل «معاملات قرارداد اختیار معامله در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران» تعدیل خواهد شد.
- ۳) پس از پایان دوره معاملاتی قراردادهای اختیار معامله، دارندگان موقعیت باز خرید در صورت تمایل و دارندگان موقعیت باز فروش به طور قطع وارد فرآیند اعمال قراردادهای اختیار معامله خواهند شد.
- ۴) قراردادهای اختیار معامله دارای دو زمان تسویه نقدی و تسویه فیزیکی به شرح زیر می‌باشند:
- زمان تسویه نقدی: یک روز کاری پیش از سررسید (زمان تسویه فیزیکی) می‌باشد.
 - زمان تسویه فیزیکی: روز سررسید (آخرین روز معاملاتی قراردادهای اختیار معامله) می‌باشد.
- ۵) در زمان تسویه نقدی، دارندگان موقعیت باز (اعم از خرید و فروش) باید اقدامات زیر را انجام دهند:
- اعلام موافقت با تسویه نقدی
 - تعیین تعداد موقعیت‌های مدنظر خود برای تسویه نقدی
 - اعلام موافقت با اعمال حداکثری: در صورت اعلام موافقت با اعمال حداکثری، نیازی به تعیین تعداد موقعیت‌های مدنظر خود برای تسویه نقدی نخواهد بود.
 - اعلام موافقت با تسویه نقدی به کسری از اندازه قرارداد: این گزینه صرفاً برای دارندگان موقعیت باز خرید در نظر گرفته شده است.
- ۶) اعلام موافقت با تسویه نقدی، به معنای اجرای نهایی این نوع تسویه نخواهد بود.
- ۷) در زمان تسویه فیزیکی، دارندگان موقعیت باز خرید باید اقدامات زیر را انجام دهند:
- اعلام موافقت با تسویه فیزیکی
 - تعیین تعداد موقعیت‌های مدنظر خود برای تسویه فیزیکی
 - اعلام موافقت با اعمال حداکثری: در صورت اعلام موافقت با اعمال حداکثری، نیازی به تعیین تعداد موقعیت‌های مدنظر خود برای تسویه فیزیکی نخواهد بود.
 - اعلام موافقت با تسویه فیزیکی نمادهای معاملاتی «در زیان و بی تفاوت»
- ۸) در زمان تسویه فیزیکی، دارندگان موقعیت باز فروش به طور پیش فرض، متعهد به تسویه فیزیکی همه موقعیت‌های باز خود می‌باشند.
- ۹) در تسویه فیزیکی، امکان اعمال قرارداد اختیار معامله به میزان کسری از اندازه قرارداد وجود ندارد.
- ۱۰) اعمال به روش تسویه فیزیکی برای همه قراردادهای اعم از «در سود» و «در زیان» قابل انجام می‌باشد، ولی اعمال به روش تسویه نقدی تنها برای قراردادهای اختیار معامله «در سود» امکان پذیر است. ملاک تشخیص

قرارداد در سود، بی تفاوت یا در زیان، قیمت مبنای دارایی پایه در زمان‌های تسویه نقدی و تسویه فیزیکی و آخرین قیمت اعمال اعلامی توسط بورس می‌باشد.

۱۱) هزینه‌های معاملاتی بازار قراردادهای اختیار معامله (کارمزد معاملاتی و کارمزد اعمال) مطابق با مصوبات سازمان بورس و اوراق بهادار می‌باشد.

۱۲) خریدار اختیار فروش و فروشنده اختیار خرید در صورت تسویه فیزیکی، ملزم به پرداخت مالیات مقطوعی، مطابق با قوانین و مقررات مربوطه خواهد بود.

۱۳) در سررسید فیزیکی، در صورت نکول دارندگان موقعیت فروش، قرارداد اختیار معامله بر اساس قیمت مبنای دارایی پایه در سررسید فیزیکی، تسویه نقدی شده و مشمول خسارت خواهد شد:

تعداد موقعیت‌های فروش نکول شده × اندازه قرارداد × قیمت مبنای دارایی پایه (قیمت پایانی) × ضریب خسارت نکول (۰.۰۱)

سرمایه‌گذاران محترم می‌توانند برای کسب اطلاعات بیشتر به «دستورالعمل معاملات قرارداد اختیار معامله در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران» و «ضوابط وجه تضمین قرارداد اختیار معامله در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران» مصوب ۱۳۹۷/۰۲/۲۶ هیئت‌مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار مراجعه نمایند.

وحید مطهری نیا
مدیر عملیات بازار ابزارهای نوین مالی